

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра інформатики та методики її навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

 Оксана РОМАНИШИНА

«01» вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цифрові технології в освіті і науці: тренінг курс

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В9 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
Освітня програма	ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

2026–2027 навчальний рік

Робоча програма «Цифрові технології в освіті і науці: тренінг курс» для здобувачів другого рівня вищої освіти програми «Історія та археологія».

Розробник: Андрій ЛЕНЬ, кандидат історичних наук, асистент кафедри інформатики та методики її навчання

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформатики та методики її навчання. Протокол № 1 від «01» вересня 2026 року.

Завідувач кафедри інформатики
та методики її навчання,
доктор педагогічних наук, професор

Оксана РОМАНИШИНА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Історія та археологія
2	Спеціальність	В9 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
3	Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
4	Рівень вищої освіти	другий рівень вищої освіти
5	Форма навчання	денна
6	Статус дисципліни	обов'язкова, загальна підготовка
7	Мова навчання	українська
8	Курс	1
9	Семестр	2
10	Обсяг дисципліни в кредитах	3
11	Загальна кількість годин	90
12	Кількість змістових модулів	2
13	Аудиторні заняття (год.)	30
14	Лекції (год.)	10
15	Лабораторні заняття (год.)	20
16	Самостійна робота (год.)	60
17	Вид ІНДЗ	-
18	Форма підсумкового контролю	залік

Частка годин аудиторних занять становить: для денної форми навчання – 33 %; заочна форма навчання за освітньою програмою не передбачена.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти систему знань і практичних навичок застосування сучасних цифрових технологій та інструментів в освітній, науково-дослідній і професійній діяльності у сфері історії та археології. Дисципліна спрямована на формування здатності здійснювати пошук, збереження, опрацювання, аналіз, систематизацію та візуалізацію історичної інформації із використанням цифрових ресурсів і технологій, працювати з електронними архівами та наукометричними базами даних, застосовувати геоінформаційні та інші цифрові інструменти гуманітарних досліджень, дотримуватися принципів академічної доброчесності та контролю якості цифрових результатів, а також створювати й презентувати цифрові продукти на основі результатів власних досліджень.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК09. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН04. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях, уміннях і навичках, здобутих під час опанування таких обов'язкових компонентів освітньої програми:

«Методика наукових досліджень» (ОК 1): формує базові навички організації наукового дослідження, пошуку, аналізу та систематизації наукової інформації, визначення методів дослідження та дотримання принципів академічної доброчесності, які розвиваються в межах дисципліни засобами сучасних цифрових технологій;**«Новітні методики археологічних досліджень» (ОК 7):** формує уявлення про сучасні підходи до проведення археологічних досліджень, що створює підґрунтя для застосування цифрових інструментів, зокрема геоінформаційних технологій та засобів цифрового представлення результатів досліджень;**«Архівні інформаційні ресурси» (ОК 14):** забезпечує знання про структуру, пошук та використання архівних ресурсів і джерел, що створює основу для практичного опрацювання цифрових архівів, електронних колекцій та інших цифрових ресурсів історичної інформації.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Цифрові технології в науково-дослідній діяльності

Тема 1. Цифрова трансформація історичних та археологічних досліджень

Предмет, мета та завдання курсу. Цифрова трансформація історичних і археологічних досліджень. Основні напрями використання цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту у пошуку, опрацюванні, аналізі, візуалізації та представленні інформації. Можливості та обмеження цифрових технологій у професійній діяльності історика та археолога.

Тема 2. Цифрові історичні джерела та електронні архіви

Поняття та види цифрових історичних джерел. Електронні архіви, цифрові бібліотеки, репозитарії та цифрові колекції. Пошук, відбір, критичне оцінювання та систематизація цифрових джерел. Особливості використання оцифрованих матеріалів у дослідницькій діяльності.

Тема 3. Наукометричні бази даних та цифрові ресурси наукового дослідження

Цифрові ресурси сучасного науковця. Наукові електронні бібліотеки, репозитарії та наукометричні бази даних. Пошук і відбір наукової інформації в Scopus, Web of Science та інших цифрових ресурсах. Використання інструментів штучного інтелекту для пошуку, опрацювання та систематизації наукової інформації. Цифрові профілі та ідентифікатори дослідника. Використання цифрових профілів та ідентифікаторів дослідника.

Тема 4. Цифровий аналіз текстових історичних джерел

Цифрові методи опрацювання текстової інформації. Контент-аналіз і текстовий майнінг (Text Mining) у дослідженні історичних джерел. Застосування інструментів штучного інтелекту для аналізу текстових даних. Інтерпретація результатів цифрового аналізу та оцінювання його обмежень.

Тема 5. Організація, аналіз та візуалізація даних історичного дослідження

Принципи структурування та систематизації дослідницьких даних. Цифрові засоби опрацювання та аналізу інформації. Основні способи візуалізації даних: таблиці, діаграми, графіки, інфографіка та карти знань. Вибір способу представлення інформації відповідно до мети дослідження.

Модуль 2. Цифрові технології представлення та комунікації результатів історико-археологічних досліджень

Тема 6. Геоінформаційні технології в історичних та археологічних дослідженнях

Поняття та основні можливості геоінформаційних систем (GIS). Просторові дані та цифрове картографування. Використання GIS для представлення й аналізу історичних та археологічних об'єктів і процесів. Створення цифрових карт за матеріалами дослідження.

Тема 7. Цифрове моделювання та 3D-представлення об'єктів історико-культурної спадщини

Основи цифрового моделювання та 3D-представлення історичних і археологічних об'єктів. Використання готових цифрових моделей, віртуальних реконструкцій та фотограмметричних матеріалів у дослідницькій та освітній діяльності. Аналіз і оцінювання цифрового представлення об'єктів історико-культурної спадщини.

Тема 8. Мультимедійна візуалізація та цифровий сторітелінг в історії та археології

Основи мультимедійного представлення історичної інформації. Створення презентацій, інфографіки та відеоконтенту для представлення результатів досліджень. Принципи цифрового сторітелінгу та організації мультимедійного матеріалу. Академічна доброчесність та авторське право у використанні цифрового контенту.

Тема 9. Цифрові освітні ресурси та вебпредставлення історичної інформації

Цифрові технології в освітній та просвітницькій діяльності історика. Створення електронних дошок, карт знань, інтерактивних та мультимедійних ресурсів. Основи вебпредставлення історичної інформації та результатів досліджень. Адаптація цифрового контенту до потреб цільової аудиторії.

Тема 10. Створення та представлення цифрового продукту за результатами дослідження

Принципи розроблення цифрового продукту на основі матеріалів власного дослідження. Вибір формату, структурування та візуалізація інформації із використанням сучасних цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту. Створення та представлення цифрового продукту у визначеному форматі. Оцінювання якості та дотримання принципів академічної доброчесності.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Модуль 1. Цифрові технології в науково-дослідній діяльності				
Тема 1. Цифрова трансформація історичних та археологічних досліджень	10		2	8
Тема 2. Цифрові історичні джерела та електронні архіви	8	2	2	4
Тема 3. Наукометричні бази даних та цифрові ресурси наукового дослідження	8		2	6
Тема 4. Цифровий аналіз текстових історичних джерел	8		2	6
Тема 5. Організація, аналіз та візуалізація даних	10	2	2	6

історичного дослідження				
Разом за змістовим модулем 1	44	4	10	30
Модуль 2. Цифрові технології представлення та комунікації результатів історико-археологічних досліджень				
Тема 6. Геоінформаційні технології в історичних та археологічних дослідженнях	10	2	2	6
Тема 7. Цифрове моделювання та 3D-представлення об'єктів історико-культурної спадщини	10	2	2	6
Тема 8. Мультимедійна візуалізація та цифровий сторітелінг в історії та археології	8		2	6
Тема 9. Цифрові освітні ресурси та вебпредставлення історичної інформації	10	2	2	6
Тема 10. Створення та представлення цифрового продукту за результатами дослідження	8		2	6
Разом за змістовим модулем 2	46	6	10	30
Усього годин	90	10	20	60

5.3. Теми лекцій

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1-2. Вступ до курсу. Цифрові технології та ресурси в історико-археологічних дослідженнях	2
2.	Тема 3-4-5. Цифрові інструменти та штучний інтелект у пошуку, аналізу, візуалізації наукової інформації.	2
3.	Тема 6. Геоінформаційні технології в історичних та археологічних дослідженнях	2
4.	Тема 7-8. Цифрова візуалізація та мультимедійне представлення історико-археологічної інформації	2
5.	Тема 9-10. Цифрове представлення та створення продуктів історико-археологічних досліджень	2
Всього годин		10

5.4. Теми лабораторних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз цифрових ресурсів для історико-археологічного дослідження	2
2.	Відбір, оцінювання та систематизація цифрових історичних джерел	2
3.	Пошук та аналіз наукової інформації в цифрових ресурсах	2
4.	Цифровий аналіз текстових історичних джерел із використанням інструментів штучного інтелекту	2
5.	Структурування та візуалізація даних історичного дослідження	2
6.	Створення цифрової карти історико-археологічних об'єктів	2
7.	Дослідження історико-культурних об'єктів за допомогою 3D-ресурсів	2
8.	Мультимедійне представлення історичної інформації	2
9.	Проектування цифрового освітнього вебресурсу з історії та археології	2
10.	Розроблення та представлення цифрового продукту за результатами	2

	дослідження	
Всього годин		20

5.5. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Цифрова гуманітаристика: сучасні напрями та перспективи розвитку	8
2.	Проблеми збереження цифрової історико-культурної спадщини	4
3.	Академічна комунікація в цифровому середовищі	6
4.	Етика використання штучного інтелекту в історичних дослідженнях	6
5.	Цифрова безпека та захист даних у науковій діяльності	6
6.	Просторовий аналіз в історії: від традиційної карти до цифрових технологій	6
7.	Віртуалізація історико-культурної спадщини: можливості та проблеми	6
8.	Віртуальна та доповнена реальність у дослідженні історико-культурної спадщини	6
9.	Цифрові освітні ресурси та вебпредставлення історичної інформації	6
10.	Сучасні формати цифрового представлення результатів історико-археологічних досліджень	6
Всього годин		60

6.Форми та методи навчання

В ході вивчення навчальної дисципліни «Цифрові технології в освіті і науці: тренінг курс» заплановано використання комплексу сучасних форм та методів навчання, що відповідають студентоцентрованому, практико- та проблемно-орієнтованому підходам із поєднанням аудиторної роботи, практичного опрацювання цифрових інструментів та самостійної діяльності здобувачів освіти.

Форми навчання:Освітній процес здійснюється через лекції з елементами інтерактивної взаємодії, демонстрації та практичні вправи, а також лабораторні заняття, спрямовані на ознайомлення із сучасними цифровими технологіями та практичне опрацювання цифрових інструментів. Тренінговий характер навчання передбачає активне залучення здобувачів до виконання практичних завдань, роботи з цифровими ресурсами та створення власних цифрових матеріалів.Важливою складовою є самостійна робота здобувачів освіти, що передбачає опрацювання додаткових матеріалів та підготовка цифрового продукту на основі власного дослідження. Навчання організовано як у традиційному, так і дистанційному форматі із застосуванням електронної освітньої платформи Moodle, що передбачає виконання практичних завдань, представлення результатів роботи та індивідуальні й групові консультації.

Методи навчання:У процесі викладання використовуються словесні методи: пояснення, наукова розповідь, евристична бесіда, інструктаж щодо роботи з цифровими ресурсами та інструментами. Наочні методи реалізуються через демонстрацію цифрових технологій, мультимедійних матеріалів, прикладів цифрових продуктів та алгоритмів виконання практичних завдань. Практичні навички формуються через виконання лабораторних робіт, вправ і завдань з пошуку, аналізу, опрацювання, візуалізації та представлення історико-археологічної інформації. Застосовуються проблемно-пошукові та дослідницькі методи, метод навчання через практичну діяльність, а також інформаційно-комунікаційні методи із використанням цифрових технологій та онлайн-ресурсів.

Сприяння формуванню м'яких навичок (Soft Skills) здобувачів

Вивчення теорії та методології історичних досліджень, а також обрані форми й методи її викладання, безпосередньо сприяють розвитку м'яких навичок здобувачів вищої освіти:

1. **Критичне мислення та аналітичні навички** формуються під час пошуку, оцінювання та аналізу цифрових джерел, наукової інформації й результатів, отриманих із використанням цифрових інструментів.
2. **Комунікація та презентаційні навички** розвиваються під час підготовки та представлення результатів роботи у формі мультимедійних презентацій, візуалізацій та інших цифрових продуктів.
3. **Креативність** розвивається через вибір цифрових засобів і способів представлення історико-археологічної інформації, створення мультимедійного та візуального контенту.
4. **Самоорганізація та самостійність** формуються під час виконання лабораторних робіт і самостійного опрацювання цифрових ресурсів, інструментів та навчальних матеріалів.
5. **Цифрова та інформаційна грамотність** розвивається через практичне використання сучасних цифрових технологій, онлайн-ресурсів та інструментів штучного інтелекту з дотриманням принципів академічної доброчесності.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

лабораторна робота з використанням цифрових технологій та інструментів – демонструє здатність застосовувати сучасні цифрові засоби для пошуку, опрацювання, аналізу, систематизації, візуалізації та представлення історико-археологічної інформації;

самостійна робота – демонструє здатність самостійно опрацьовувати додаткові інформаційні ресурси, аналізувати можливості сучасних цифрових технологій та застосовувати отримані знання у професійній діяльності;

представлення результатів виконаних завдань – демонструє здатність систематизувати, візуалізувати та презентувати результати роботи з використанням цифрових засобів;

залік – підсумковий контроль результатів навчання, що передбачає оцінювання сформованих знань і практичних навичок за результатами виконання лабораторних робіт та самостійних завдань.

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Цифрові технології в освіті і науці: тренінг курс» використовуються такі форми контролю:

– поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності на лабораторних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.

Оцінка залікової дисципліни формується на основі балів, отриманих здобувачем на лабораторних заняттях.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Політика оцінювання

Кожна тема курсу (Т1–Т10) оцінюється в діапазоні 0–10 балів за такими критеріями:

10 балів – здобувач демонструє ґрунтовні та системні знання матеріалу в повному обсязі, вільно застосовує набуті знання під час виконання практичних завдань, творчо використовує цифрові технології та інструменти, здатний самостійно аналізувати й оцінювати отримані результати.

9 балів – здобувач демонструє повні та системні знання теми, самостійно застосовує цифрові технології та інструменти під час виконання практичних завдань, критично оцінює результати роботи, допускаючи лише несуттєві помилки.

8 балів – здобувач володіє повними теоретичними знаннями з теми та демонструє практичні вміння їх застосування під час роботи з цифровими ресурсами й інструментами, допускаючи незначні похибки.

7 балів – здобувач демонструє достатні знання теоретичного матеріалу та практичні навички роботи з цифровими технологіями, допускаючи окремі помилки, які не впливають суттєво на результат виконання завдання.

6 балів – здобувач демонструє достатні знання теоретичного матеріалу та частково виконує практичні завдання, але потребує допомоги викладача під час застосування цифрових інструментів або опрацювання результатів.

5 балів – здобувач демонструє знання основного теоретичного матеріалу зі значними помилками, частково виконує практичні завдання та має труднощі під час самостійного використання цифрових технологій.

4 бали – здобувач демонструє знання окремих положень теми, поверхневу обізнаність із цифровими технологіями та інструментами, виконує лише частину практичних завдань.

3 бали – здобувач демонструє базові та фрагментарні знання матеріалу теми, допускає суттєві помилки під час виконання практичних завдань, але спроможний усунути їх за допомогою викладача.

2бали – здобувач демонструє фрагментарні знання навчального матеріалу, недостатньо володіє основними поняттями теми, не може самостійно виконати основні практичні завдання.

1 бал – здобувач демонструє мінімальні та фрагментарні знання матеріалу, допускає грубі помилки, практичне завдання виконано частково або результат роботи не відповідає встановленим вимогам.

0 балів – здобувач не володіє необхідними знаннями та практичними навичками, завдання не виконано або результат роботи відсутній.

Оцінювання результатів самостійної роботи здійснюється за результатами виконання здобувачами освіти завдань, передбачених для самостійного опрацювання в межах кожного змістового модуля дисципліни. Максимальна кількість балів за всі види самостійної роботи в межах навчальної дисципліни становить 10 балів. Оцінювання проводиться поетапно: за виконання завдань самостійної роботи в межах кожного змістового модуля здобувач може отримати максимум 5 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота										Підсумкова оцінка
Змістовий модуль № 1 50					Змістовий модуль № 2 50					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна оцінка в ECTS	Оцінка ЄКТС літерна	Оцінка за національною шкалою
		Залік
90-100	A	Зараховано
85-89	B	
75-84	C	
65-74	D	

60-64	E	Не зараховано
35-59	FX	
0-34	F	

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання лабораторних робіт та самостійної роботи виконуються у визначені викладачем терміни. У разі пропуску занять або несвочасного виконання завдань з поважних причин здобувачеві надається можливість їх виконання у погоджені з викладачем терміни.

У випадку виникнення конфліктних ситуацій, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

Під час виконання завдань, коректно використовувати та зазначати джерела цифрових матеріалів, дотримуватися авторського права та принципів академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із викладачем.

10. Політика використання ІІІ в межах навчальної дисципліни

Використання технологій генеративного штучного інтелекту під час вивчення дисципліни регулюється чинним законодавством України та «Політикою використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися як допоміжний засіб під час пошуку, опрацювання, структурування та візуалізації інформації, а також для виконання передбачених навчальними завданнями практичних робіт. Здобувач несе відповідальність за достовірність використаної інформації, результати власної роботи та дотримання принципів академічної доброчесності.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання – проєктор/мультимедійна дошка для лекційних занять; персональні комп'ютери/ноутбуки з доступом до інтернету для виконання лабораторних робіт.

Платформа дистанційного навчання Moodle – для розміщення навчальних матеріалів, інструкцій до лабораторних робіт, завдань для самостійної роботи, подання та оцінювання результатів виконаних завдань..

Офісні та онлайн-інструменти – текстові редактори, електронні таблиці, застосунки створення презентацій, інфографіки, схем, ментальних карт та інших цифрових матеріалів.

Електронні бібліотеки, архіви та наукові інформаційні ресурси – для пошуку, відбору, оцінювання та опрацювання цифрових історичних джерел і наукової інформації.

Наукометричні та бібліографічні ресурси – Scopus, Web of Science, Google Scholar та інші цифрові ресурси для пошуку наукових публікацій, аналізу наукової інформації та роботи з профілями дослідників.

Геоінформаційні технології – QGIS та інші доступні геоінформаційні інструменти для роботи з картографічними матеріалами та просторовими даними історико-археологічних досліджень.

Цифрові 3D-ресурси – доступні онлайн-ресурси та середовища для перегляду, дослідження й використання 3D-моделей історико-культурних об'єктів.

Засоби перевірки академічної доброчесності – система Moodle та доступні в університеті засоби перевірки текстових робіт на академічні запозичення для самоконтролю якості виконаних досліджень.

12. Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко Е., Дудун Т. Застосування систем штучного інтелекту у підготовці фахівців з картографії та геоінформатики в Україні. Інформаційні технології і засоби навчання. 2025. Т. 106, № 2. С. 192–210. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v106i2.6008>.
2. Воротникова І., Дзябенко О., Морзе Н. Виклики впровадження персоналізованого навчання з використанням штучного інтелекту у вищій освіті. Інформаційні технології і засоби навчання. 2025. Т. 105, № 1. С. 144–157. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v105i1.5893>.
3. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Опушко Н. Р., Ільницька Т. С., Плахотнюк Г. М. Роль цифрових технологій навчання в епоху цивілізаційних змін. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. Вип. 62. С. 28–38. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-28-38>.
4. Марсіал Д. Е. Компетентності студентів для етичного та критичного використання генеративного штучного інтелекту. Інформаційні технології і засоби навчання. 2026. Т. 111, № 1. С. 145–155. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v111i1.6381>.
5. Москалюк М. М., Москалюк Н. В., Лень А. В. Штучний інтелект в закладах вищої освіти: переваги та недоліки. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2023. № 15. С. 85–96. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.157>.
6. Москалюк М. М., Лень А. В. Цифрові технології та їх роль у вивченні історії. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету». 2025. № 18. С. 92–102. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2025.188>.
7. Пінчук О., Малицька І. Відповідальне та етичне використання штучного інтелекту в дослідницькій і публікаційній діяльності. Інформаційні технології і засоби навчання. 2024. Т. 100, № 2. С. 180–198. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v100i2.5676>.
8. Пшенична О. С. Цифрові та мультимедійні технології в профільній середній та фаховій передвищій освіті : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Середня освіта» освітньо-професійних програм «Середня освіта (Історія)». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 144 с.
9. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. Т. А. Васильєвої, Ю. М. Петрушенка. Суми : СДУ, 2022. 150 с.
10. Dell'Unto N., Landeschi G. Archaeological 3D GIS. London : Routledge, 2022. 176 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003034131>.
11. Hostettler M., Buhlke A., Drummer C., Emmenegger L., Reich J., Stäheli C. (Eds.). The 3 Dimensions of Digitalised Archaeology: State-of-the-Art, Data Management and Current Challenges in Archaeological 3D-Documentation. Cham : Springer, 2024. 225 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-53032-6>.
12. Karabin O., Hladun T., Romaniuk V., Vitchenko A., Hrytsenko V. The impact of virtual learning environment on future teachers' professional competence in lifelong learning. Revista Eduweb. 2024. Vol. 18, № 1. P. 81–92. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.6>.

Допоміжна

1. Міністерство освіти і науки України, Міністерство цифрової трансформації України. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технології штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Київ, 2025. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf> (дата звернення: 03.08.2026).
2. Положення про академічну доброчесність та етику академічних відносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/academ_dobrochesnist/Polozhennia_pro_akademichnu_dobrochesnist.pdf (дата звернення: 03.08.2026).
3. Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. Тернопіль : ТНПУ, 2026. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2026/Polozhennia_pro_vyznannja_rezultativ_neformalnoi-osvity.pdf (дата звернення: 03.08.2026).
4. Положення про організацію освітнього процесу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2022/Polozhennia_pro_orhanizatsiiu_osvitnoho_protsesu.pdf (дата звернення: 03.08.2026).
5. Положення про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2026/Polozhennja_pro_systemu_otsinjuvannja.pdf (дата звернення: 06.08.2026).
6. Політика використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 2026. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2026/polityka_AI.pdf (дата звернення: 03.09.2026).
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 31.07.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18> (дата звернення: 03.08.2026).
8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Редакція від 31.07.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (дата звернення: 13.08.2026).

13. Інформаційні інтернет-ресурси

1. Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни. Режим доступу: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/info.php?id=4608>
2. Репозитарій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/>
3. Наукова бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Режим доступу: <http://library.tnpu.edu.ua/>
4. Scopus. Режим доступу: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science. Режим доступу: <https://www.webofscience.com/>
6. Google Scholar. Режим доступу: <https://scholar.google.com/>
7. Google Arts & Culture. Режим доступу: <https://artsandculture.google.com/>
8. Wikimedia Commons. Режим доступу: <https://commons.wikimedia.org/>
9. OldMapsOnline. Режим доступу: <https://www.oldmapsonline.org/>
10. Sketchfab. Режим доступу: <https://sketchfab.com/>
11. Europeana. Режим доступу: <https://www.europeana.eu/>

14. Перелік рекомендованих ресурсів

з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Результати визнаються за наявності сертифіката або звіту про самоосвіту за рішенням кафедри.

1. Онлайн-курс «Візуалізація даних» (платформа Prometheus). Формування навичок аналізу та ефективного візуального представлення інформації і результатів дослідження: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/data-visualization/> (Теми 5, 8).

2. Онлайн-курс «Наукова комунікація в цифрову епоху» (платформа Prometheus). Ознайомлення із сучасними підходами до роботи з науковими даними та інформаційними ресурсами, поширення і представлення результатів досліджень: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/science-communication-digitalera/> (Теми 3, 5).

3. Онлайн-курс «Introduction to Archaeology: Archaeology as Science» від Rice University (платформа Coursera). Курс охоплює сучасні наукові методи археологічних досліджень, просторовий аналіз, GIS, LiDAR, 3D-сканування та технології доповненої і віртуальної реальності: <https://www.coursera.org/learn/archaeology-as-science> (Теми 6, 7).

4. Онлайн-курс «Archaeology of Portus: Exploring the Lost Harbour of Ancient Rome» (платформа FutureLearn). Розглядає використання цифрових технологій для документування, аналізу та представлення археологічних об'єктів і культурної спадщини: <https://www.futurelearn.com/courses/portus> (Теми 6, 7).

5. Онлайн-курс «Recovering the Humankind's Past and Saving the Universal Heritage» від Sapienza University of Rome (платформа Coursera). Охоплює цифровізацію об'єктів культурної спадщини, створення 3D-цифрових копій, віртуальні реконструкції та використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідженні й збереженні культурної спадщини: <https://www.coursera.org/learn/preserving-cultural-heritage> (Теми 7, 8).

6. Спеціалізація «Geographic Information Systems (GIS)» від University of California, Davis (платформа Coursera). Спрямована на формування практичних навичок роботи з геопросторовими даними, просторовим аналізом та GIS: <https://www.coursera.org/specializations/gis> (Тема 6).

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час занять, консультацій, через корпоративну електронну пошту, систему дистанційного навчання (Moodle), а також через узгоджені месенджери (для оперативних організаційних питань) виключно у робочий час із 09:00 до 18:00. Консультації проводяться згідно з затвердженим графіком або за попередньою домовленістю (очно чи у дистанційному форматі на платформах Zoom/Google Meet).

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти повинен повідомити викладача та відпрацювати пропущений матеріал у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.